

รูปแบบการบูรณาการพุทธธรรมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรม จากเชือกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา*

Model Rope Products Buddhist Integrative Local wisdom in Nakhonratchasima Province

มนัสพล ยังทะเล, พระครูใบฎีกาหสดี ประทีป, พระครูภัทรจิตตาภรณ์, พระครูอัศวศิลาวิสุทธ์ (ไทรจรัส)
และเบญญาภา จิตมั่นคงภักดี

Manusphon Yungtalay, Phrabaideeka Hassadee Praking, Phrakhru Puttharajitthapron,
Phrakhru Akarasilawisut (Kraicharas) and Benyapa Jitmunkongpakdee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahaculalongkornrajavidyalaya University, Nakhonratchasima Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: manusphon2015@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากิจกรรมและกระบวนการผลิตจากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา 2) ศึกษาการพัฒนาหัตถกรรมจากเชือกและพุทธธรรมในการส่งเสริมสัมมาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา 3) ศึกษากระบวนการสร้างค่านิยมตามหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสัมมาชีพหัตถกรรมจากเชือกสู่ระดับสากล ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีประชากรผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 62 ราย โดยวิธีการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และปฏิบัติการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก พบว่า การใช้ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานโดยตรงในชีวิตประจำวันลดน้อยลง มีการปรับเปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ มากขึ้น มีการพัฒนารูปแบบและขนาดให้แตกต่างไปจากเดิมเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปธรรม การประชาสัมพันธ์ การแสดงสินค้า ขาดการสนับสนุนจากผู้ซื้อในชุมชน
2. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การฝึกอบรมเรียนรู้ 2) ช่องทางการตลาด 3) การเผยแพร่ เช่น ทางระบบสื่อออนไลน์ จัดนิทรรศการ เป็นต้น

*ได้รับบทความ: 19 กุมภาพันธ์ 2564; แก้ไขบทความ: 11 มีนาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 17 กันยายน 2564

3. รูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรม ได้แก่ หลัก การนำหลักพุทธธรรมไปบูรณาการในด้าน กระบวนการผลิตหัตถกรรมจากเชือก ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) นำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการด้าน กระบวนการหัตถกรรมการผลิตเชือก 2) นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการกับการพัฒนาหัตถกรรม จากเชือก 3) นำหลักสัมมาอาชีพ มาบูรณาการกับการสร้างค่านิยมและส่งเสริมสัมมาชีพ ผลของการ บูรณาการหลักพุทธธรรมทำให้กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ แบบแผน และเป้าหมาย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมการพัฒนาทั้งตัวบุคคลและผลิตภัณฑ์เป็นหนึ่งเดียวที่มุ่งสู่การ พัฒนาไปสู่ระดับสากล

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก; การบูรณาการพุทธธรรม

Abstract

This research Objectives: 1) to study activities and production processes from rope in Nakhonratchasima Province, 2) to study the development of handicrafts from rope and Buddhist Integrative in promoting the livelihoods of local wisdom in Nakhonratchasima Province, 3) to study the patterns of the creation of Buddhist Integrative values, dharma in the development of livelihoods, handicrafts from the rope to the international level as well Local wisdom in cultural communities in Nakhonratchasima, mixed methods research, there were a total of 62 informant populations by means of interviews, discussion groups and conducting research.

The results revealed that:

1. Rope craft product process It was found that the use of handicraft products directly in daily life decreased. Has been adjusted to use other areas more. there is a development of form and size to be different from the original, suitable for the utility according to the changes of society, there is no physical place to sell the product, public relations product show lack of support from buyers in the community.

2. 3 approaches for the development of handicraft products from rope: 1) Training, learning, 2) Marketing channels, 3) Publishing such as via online media, organizing exhibitions, etc.

3. The model of integrating the principles of Buddhist Integrative is the principle of integrating the principles of Buddhist Integrative into the integration of the production process of handicrafts from rope, consisting of 3 aspects: 1) bringing the principle of

Itthibada 4 to integrate the process of handicraft, rope production, 2) Bring the principles of 4 Sanghavathu to integrate with the development of handicrafts from rope, 3) bring the principle of life to integrate with the creation of values and promote the right livelihood as result of integrating the principles of Buddhist Integrative, the rope weaving handicraft group has a systematic work process, pattern, and moral-promoting goal, the ethics of both individual and product development are one that strives for international development.

Keywords: product patterns of handicrafts; Buddhist Integrative

1. บทนำ

การสร้างผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้น ประดิษฐ์จากภูมิปัญญาอันเกิดจากความสามารถ การศึกษาหาความรู้ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ ภูมิปัญญาการผลิตเชือกที่นำมาต่อยอด ทำเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างค่านิยม สร้างความเชื่อ สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพราะชุมชน เป็นผู้คิดค้นและสร้างสรรค์สินค้า ผลิตภัณฑ์ ทดแทนวัสดุที่หายากและไม่มีในท้องถิ่น ถือเป็น มรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่ควรต้องรักษา สืบทอด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการหรือ วิถีชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไป ตามยุคสมัย (ณภัทร หงษ์ทอง, 2548, หน้า 1-3) และกลาย มาเป็น หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยมีหลักการ สำคัญพื้นฐาน 3 ประการ คือ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่สากล 2) พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ 3) การสร้างทรัพยากรมนุษย์ แต่น่าเสียดายโครงการ ผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่ได้ถูก หยิบยกมาพัฒนาต่อยอด จึงส่งผลให้เกิดปัญหา ขาดงบประมาณ ขาดการพัฒนาต่อยอด และผู้มีความรู้ ความสามารถ ก็หันไปประกอบอาชีพอื่นที่ สร้างคนได้มากกว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยม

สินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ชบเซาลงไป ทั้งที่ ชุมชนได้ร่วมใจกันสร้างและขาดผู้นำภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ชุมชนได้ส่งสมประสบการณ์ใช้สติ ปัญญาในการปรับตัว เพื่อการดำรงชีพท่ามกลาง สภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละสังคม และวัฒนธรรม จึงมีการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ อันเป็น รูปธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้สอย ดำรงชีพ (นวลลออ ทินานนท์, 2544, หน้า 1)

งานจักสานเป็นหนึ่งใน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของไทยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ของคนไทย ทั้งในด้านของการอำนวยความสะดวก ในการดำเนินชีวิต และด้านคุณค่าทางจิตใจ จากความงามความประณีตและความเป็นท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพัฒนาสร้างสรรค์งานในวงกว้างขึ้นสามารถ สร้างเป็นอาชีพเสริมสร้างคนได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2532, หน้า 129) การพัฒนารูปแบบและขนาดให้แตกต่างไปจากเดิมเหมาะสม กับประโยชน์ใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ณภัทร หงษ์ทอง, 2548, หน้า 210) ผลิตภัณฑ์ จักสานในอดีตส่วนใหญ่ใช้วัสดุที่หาได้จาก ธรรมชาติ เช่น เชือกกล้วย ซึ่งเป็นวัสดุเหลือใช้

ทางการเกษตรที่หาได้ง่าย สามารถ นำมาใช้ในการ
จักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ แต่เนื่องจากผลิตภัณฑ์
จากเชือกกล้วยไม่ค่อยมีความ คงทน ขึ้นราง่าย
จึงมีการนำวัสดุอื่นที่มีความทนทานมาใช้จักสาน
ผลิตภัณฑ์แทนเชือกกล้วย อาทิเช่น เชือกมัดฟาง
เชือกไนลอน เชือกเส้นพลาสติกสังเคราะห์ เชือกกรม
การดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเป็นหลักและ
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) การรับรองเป็น
สินค้าที่มีคุณภาพ

การศึกษาหัตถกรรมจากเชือกในจังหวัด
นครราชสีมา ประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่ม
จักสานเชือกไนลอน ตำบลชะ อำเภอบัวชุม
จังหวัดนครราชสีมา 2) กลุ่มจักสานเชือกกรม ตำบล
บ้านใหม่ อำเภอบัวชุม จังหวัดนครราชสีมา 3) กลุ่ม
จักสานโนนกระหาด ตำบลธารละหลอด อำเภอ
พิมาย จังหวัดนครราชสีมา และ 4) กลุ่มจักสาน
เชือกเส้นพลาสติก ตำบลหนองบัวศาลา อำเภอ
เมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการทำกิจกรรมตั้งกลุ่ม
ในด้านภูมิปัญญาจักสานเชือก ทั้งนี้กลุ่มได้ดำเนิน
การตามหลักพุทธธรรมใช้กับศาสตร์สมัยใหม่
โดยการหาวิธีการประยุกต์เพื่อให้เกิดการบูรณา
การและพัฒนาสัมมาชีพชุมชน เพื่อต่อยอดการ
สร้างค่านิยม ในทุกขั้นตอนกระบวนการผลิตเชือก
สามารถที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จักทั่วกัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและกระบวนการ
ผลิตหัตถกรรมจากเชือกในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์
หัตถกรรมจากเชือกและพุทธธรรมในการส่งเสริม

สัมมาชีพภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษารูปแบบการสร้างค่านิยม
ตามหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสัมมาชีพ
หัตถกรรมจากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญา
ท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน
ของการวิจัย 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงเอกสาร
การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม โดยขึ้นขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร การศึกษา
ครั้งนี้กำหนดกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้
ข้อมูลสำคัญคือ 1) กำหนดกลุ่มประชากร ได้แก่
กลุ่มตัวแทน กลุ่มเจ้าหน้าที่/ผู้นำภาครัฐ และกลุ่ม
ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในจังหวัดนครราชสีมา 2) กลุ่ม
ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รู้ 4 จำนวน
8 ราย 2) กลุ่มตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน
4 ราย 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 40 ราย 4) กลุ่ม
ผู้ใช้ จำนวน 20 ราย รวมทั้งสิ้น 62 ราย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย
สภาพปัญหา ค่านิยม และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์
จากเชือก การพัฒนาสัมมาชีพรูปแบบการบูรณาการ
พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ในการพัฒนา
สัมมาชีพผลิตภัณฑ์จากเชือกสู่ระดับสากลด้วย
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเน้นกระบวนการ
การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการวิจัย
ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary
Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก

เอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หนังสือ รายงาน การวิจัย เช่น ข้อมูลทั่วไปของผลิตภัณฑ์ เชือก กระบวนการผลิตภัณฑ์ รูปแบบการบูรณาการ พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เป็นต้น 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการลงพื้นที่ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ และผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ เพื่อทราบ กิจกรรมและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ข้อมูล สัมมาชีพชุมชน และการบูรณาการพระพุทธศาสนา กับศาสตร์สมัยใหม่ 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การร่วมศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับ 2) การรวมวางแผน 3) การร่วมดำเนินการ 4) เป็นการมีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผลของการ พัฒนาจากประเมินผลงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัย แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย 4 แห่ง พร้อมทั้งสำรวจพื้นที่ทางกายภาพใช้เวลา 2 เดือน และระยะที่ 2 เป็นการร่วมกลุ่ม สนทนา กลุ่ม รวบรวมประเด็นที่ได้จากการเก็บข้อมูลระยะ ที่ 1 แล้วนำไปประมวลเป็นคำถามซ้ำกับกลุ่ม เป้าหมายเป็นครั้งที่ 2

5. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและ ข้อมูลเชิงประจักษ์ การสัมภาษณ์ การปฏิบัติการ วิจัย และการประเมินผลงาน ตามเนื้อหาแล้วสรุป ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลการเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ กระบวนการ และแนวทาง การพัฒนาสัมมาชีพชุมชน ที่สอดคล้องกับการ เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการพุทธธรรม ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ ผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยพบว่า สินค้าชุมชนมีความ หลากหลาย สภาพปัญหาของแต่ละกลุ่มมีความ แตกต่างกันไป การสร้างค่านิยมส่วนใหญ่เน้นฝีมือ และเอกลักษณ์ของชุมชนการพัฒนาสัมมาชีพ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค ของผู้ซื้อลูกค้าส่วนมากชื่นชอบสินค้าประเภท ตะกร้า และกระเป๋า การพัฒนารูปแบบให้สวยงาม และทันสมัย ช่วยเพิ่มมูลค่าผู้ประกอบการควรมี ตลาดสินค้าที่สวยงาม ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของ กลุ่ม สามารถสร้างความจดจำให้กับลูกค้าและสร้าง ความน่าเชื่อถือบรรจุกฎบัตรเป็นบรรจุกฎบัตรที่มี ความเหมาะสมกับประเภทของสินค้า และต้นทุน ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มสมาชิก และสามารถนำมา ใช้ประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ทางการค้า ได้เป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้าน ผลิตภัณฑ์ การตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล Focus group จากกลุ่ม ตัวแทนหัตถกรรมจักสานเชือก พบว่า พฤติกรรม ผู้บริโภคของผู้ซื้อ ลูกค้านิยมซื้อสินค้าซื้อไปใช้ใน คราวเรือนไว้ใช้ส่วนตัว ให้ความสำคัญกับความ

คงทนแข็งแรง สีสันทน ลวดลาย และกลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่สวยงามทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาด เนื่องจากกลุ่มได้รับรางวัล OTOP 3 ดาว 4 ดาวและพัฒนาไปสู่ 5 ดาว การตลาด

มีความสำคัญมาก เพราะนอกจากฝีมือและความชำนาญแล้วยังขาดการตลาดที่เป็นตัวขับเคลื่อน ในด้านการตลาดและช่องทางการจำหน่ายยังไม่กว้างขวางมากนัก

ภาพที่ 1 กระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากเชือก

กลุ่มหัตถกรรมจักสานเชือก มีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งเชือกแต่ละชนิดก็มีต้นทุนที่แตกต่างกัน บางอย่างมีการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก แต่ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความคงทนและสวยงาม ใช้เวลาในการผลิตสินค้าขึ้นอยู่กับขนาด ความยากง่าย จุดเด่นของกลุ่มผู้ผลิต คือ

เรื่องของฝีมือที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มผช.) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้า (โลโก้) การออกแบบให้มีความทันสมัยและมีดีไซน์ที่สวยงามเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มจึงออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่และตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม

ภาพที่ 2 ตราสินค้าใหม่

ผลการประเมินด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากเชือก พบว่าค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนา

แล้วอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์สามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.66 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านผลิตภัณฑ์มีรูปแบบและโครงสร้างที่โดดเด่น เมื่อนำไปใช้สอยโดยเฉลี่ย 4.52 ระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านรูปแบบตราสินค้า พบว่า ค่าความเหมาะสมของตราสินค้าที่ได้รับการพัฒนา อยู่ในระดับมากและมากที่สุด คือ รูปแบบตราสินค้ามีความน่าสนใจ เป็นที่จดจำตราสินค้า และสินค้า มีความแปลกใหม่ โดยเฉลี่ย 4.67 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการออกแบบรูปแบบตราสินค้ามีความเหมาะสมกับชนิดของผลิตภัณฑ์จากเชือก โดยเฉลี่ย 4.51 ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด จากการสร้างแบรนด์ (โลโก้) ทางกลุ่มจึงมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกชนิดต่างๆ เพื่อส่งจำหน่ายไปทั่วโลกต่อไป จึงได้เสนอชื่อแบรนด์ “ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานเชือกโคราช” The Group of Korat Rope Handicraft และใช้สโลแกนว่า สานรัก ร้อยใจ สานสายใยให้เป็นที่ 1 Weaving Hearts and weaving in to one

ผลของรูปแบบการสร้างค่านิยมตามหลักพุทธธรรมในการพัฒนาสัมมาชีพหัตถกรรมจากเชือกสู่ระดับสากลด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นทางวัฒนธรรมชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา การนำหลักพุทธธรรมไปบูรณาการในด้านกระบวนการผลิตหัตถกรรมจากเชือกประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) นำหลักอิทธิบาท 4 มาบูรณาการด้านกระบวนการหัตถกรรมการผลิตเชือก 2) นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการกับการพัฒนาหัตถกรรมจากเชือก 3) นำหลักสัมมาอาชีวะ มาบูรณาการกับการสร้างค่านิยมและส่งเสริมสัมมาชีพผลของการ

บูรณาการหลักพุทธธรรมทำให้กลุ่มหัตถกรรมจักสานจากเชือกมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบแบบแผน และเป้าหมาย ทำให้กลุ่มมีความรักความสามัคคีและอยู่ร่วมกันด้วยความสุข ตลอดจนการรักษาความซื่อสัตย์ ความไว้น้ำใจซึ่งกันและกัน มีส่วนรับผิดชอบ ตลอดจนการสร้างเสริมอาชีพสุจริต บริการผู้บริโภคด้วยความมีน้ำใจ อันจะนำไปสู่การสานสายใยที่เป็นที่หนึ่ง สานรัก คือ การสานความรักให้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในกลุ่มและกลุ่มอื่นๆ ด้วยรอยใจ คือ การแสดงออกถึงความพร้อมเพียงของหมู่คณะให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ดังเชือกที่ร้อยสายใจให้ผูกกันไว้นาน สานสายใยที่เป็นที่หนึ่ง เป็นการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายให้เป็นหนึ่งเดียวที่มุ่งสู่การพัฒนาไปสู่ระดับสากล

5. อภิปรายผลการวิจัย

สภาพกระบวนการผลิตหัตถกรรมจากเชือกการบริหารจัดการกลุ่มจักสานเชือกเน้นการมีส่วนร่วม การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีมีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิด มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดวิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2532, หน้า 122-123) ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดและการเรียนรู้การทำงานหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านในประเทศไทย ในอดีตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดสืบต่อระหว่างกันภายในครอบครัวมากที่สุด เป็นลักษณะที่พ่อสอนลูก เรียนรู้ด้วยกันจากปากและได้ฝึกหัดจนเกิดความ

ชำนาญ แต่ก็จะมีในลักษณะที่ชุมชนนั้นๆ ทำงาน หัตถกรรมจักสานเป็นอาชีพก็จะเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและก็มีมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง

ด้านการพัฒนาสัมมาชีพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มจักสานเชือกเน้นการมีเทคนิคการผลิตเชือก การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มทุกคนให้ความร่วมมือกันมีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิด มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกลุ่ม การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเชือกด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของนพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร (2543, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (1) ด้านระบบเงิน ระบบงาน และระบบบุคลากร ระดมทุนและสะสมทุน การบริหารกระแสเงินไหลเข้าและกระแสเงินไหลออก ควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการขาดสภาพคล่อง ใช้จ่ายเงินไปในทางที่ก่อประโยชน์ให้แก่กลุ่มมากที่สุด (2) ระบบบัญชีและระบบการควบคุมตรวจสอบรายได้ รายจ่าย จำเป็นต้องมีความถูกต้องแม่นยำ มีมาตรฐานมากขึ้น การบันทึกตัวเลขต้องเป็นสากลสอดคล้องกับแนวคิดของพงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์ (2544, หน้า 11-12) กล่าวว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หรือการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม จะเริ่มต้นด้วยความคิดที่ไขว่คว้า ความคิดอาจมาจากใครก็ได้ในองค์กรที่ไม่ได้มีความรับผิดชอบต่อความคิดใหม่ แต่นักออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี มักจะมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ที่มีความคิดใหม่ที่ความคิดมาจากนอกองค์กร เช่น เมื่อนักคิดค้นเขามาเสนอขายความคิดให้กับบริษัท ความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ บางทีอาจเกิดขึ้นในงานวิจัย

ผลิตภัณฑ์นั่นเองและบ่อยครั้งเป็นผลพลอยได้ของการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น

ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับตลาด ผลิตภัณฑ์ที่ดีควรก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเพิ่มเติม มีความสำคัญต่อองค์การตลาด สำหรับนักการตลาด ผลิตภัณฑ์ถูกตัดสินโดยความต้องการของผู้บริโภค (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2551, หน้า 16) และสอดคล้องกับแนวคิดของนราทิพย์ ชูติวงศ์ (2554, หน้า 129-130) กล่าวถึงแนวหลักการสำคัญของการผลิตสินค้าชุมชนการผลิตสินค้าและบริการของผู้ประกอบการที่จะผลิตสินค้าที่ดีให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคให้ประทับใจ ถูกใจ สินค้าชิ้นนั้นๆ และผู้ผลิตจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ในการผลิตและเป็นหลักการสำคัญในการผลิต ดังนี้ 1) คุณภาพของสินค้าและบริการ 2) ราคาที่เหมาะสม 3) คุณธรรม 4) ความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภค 5) เทคโนโลยีการผลิต 6) ต้นทุนการผลิต ใช้ทรัพยากรการผลิตสิ้นเปลืองน้อยที่สุดหรือค่าใช้จ่ายต่ำสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของวิทยากร เชียงกูล (2527, หน้า 17-18) กล่าวว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐจะต้องมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มต่างๆ ที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจ

ชุมชน จะช่วยส่งเสริมให้อาชีพเสริมกลายเป็น อาชีพหลักในอนาคตได้

1.2 มีการพัฒนาช่องทางการตลาด ให้กับกลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือก และพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ไปยังตลาดทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่องและสามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในด้านราคา ความเหลื่อมล้ำได้

1.3 กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเชือกจะเป็นกลุ่มที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนได้ ต้องสามารถกำหนดราคา ต้นทุน และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในทิศทางเดียวกันได้

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

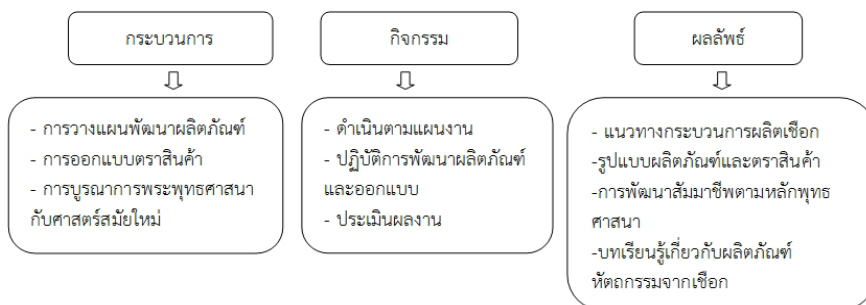
2.1 การศึกษาการพัฒนานวัตกรรมผ่านระบบแอปพลิเคชันใหม่ เป็นระบบสมาร์ตดิจิทัล

2.2 ควรมีการส่งเสริมให้คนภายในชุมชนหรือภายนอกชุมชนสนใจการจักสานเชือกเพื่อสร้างรายได้เสริมและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.3 รมรณรงค์ให้คนในท้องถิ่นหันมาใช้ผลิตภัณฑ์เชือกมากขึ้นในชีวิตประจำวัน นอกจากสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กลุ่มแล้วยังสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับท้องถิ่น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

โครงการวิจัยชิ้นนี้มีประโยชน์ ทำให้ได้มีแหล่งในการฝึกอบรม บทเรียนรู้อันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก จะช่วยให้ผู้สนใจเข้าถึงแหล่งความรู้ได้โดยตรง สืบค้นข้อมูลเรียนรู้ทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการให้แก่อาจารย์ นักศึกษาและผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้และใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ใช้เป็นข้อมูลให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากเชือก นำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดในการขายผ่าน เฟซบุ๊ก ระบบออนไลน์ นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องได้ เพราะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในยุคปัจจุบัน รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชือก การออกแบบตราโลโก้ ลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ปรากฏผลการศึกษาวิจัยในลักษณะขององค์ความรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ร่วมกัน

ภาพที่ 3 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ผลิตภัณฑ์จากเชือก

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2551). *หลักการตลาด*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ณภัทร หงษ์ทอง. (2548). *ภูมิปัญญากับการสร้างพลังชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- นพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร. (2543). *การจัดการส่งเสริมการตลาด*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นवलลออ ทินานนท์. (2544). *การศึกษางานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดนครนายก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นราทิพย์ ชูติวงศ์. (2554). *หลักเศรษฐศาสตร์ I: จุลเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์. (2544). *เทคนิคการออกแบบงานกราฟิก*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2532). *เครื่องจักสานในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งส์ เฮาส์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2527). *การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย: บทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ฉบับแก้ไข.